

## Komentář

Podle výsledků strukturálního šetření Vinice 2020 obhospodařovalo 16 541 pěstitelů révy vinné 18 099 hektarů vinic. Ve srovnání s předcházejícím šetřením, které proběhlo v roce 2015, se počet pěstitelů snížil o 9,2 % (-1 675 subjektů) a rozloha vinic se rozšířila o 2,3 % (+411 ha). Průměrná výměra vinic jednoho pěstitele se zvýšila z 0,97 na 1,09 ha (+12,7 %).

Převážnou většinu pěstitelů révy vinné v České republice tvořily fyzické osoby (16 159 pěstitelů; 97,7 % z celkového počtu subjektů). Fyzické osoby hospodařily na 7 556 ha vinic (41,7 %) s průměrnou výměrou vinic 0,47 ha. Právnických osob bylo pouze 382, což představuje 2,3 % z celkového počtu pěstitelů, ale obhospodařovaly více než polovinu celkové výměry vinic (10 544 ha; 58,3 %). Průměrná velikost vinic právnických osob byla 27,60 ha a výrazně převyšovala průměrnou výměrou vinic fyzických osob.

Velikostní struktura pěstitelů révy vinné se v průběhu posledních pěti let zásadně nezměnila. I v roce 2020 převažovali malí pěstitelé s výměrou vinic do jednoho hektaru (15 305 subjektů; 92,5 %). Tito pěstitelé s průměrnou velikostí vinic 0,15 ha obhospodařovali 2 292 ha vinic, to znamená 12,7 % z jejich celkové výměry. Do velikostní skupiny od 1 ha do 30 ha bylo zařazeno 1 125 pěstitelů (6,8 %) s téměř třetinou celkové výměry vinic (5 472 ha; 30,2 %) a průměrnou velikostí vinic 4,86 ha. Nadpoloviční výměru vinic (10 336 ha; 57,1 %) obhospodařovalo 111 subjektů (0,7 %) zařazených v největší velikostní skupině nad 30 hektarů vinic. Průměrná velikost vinic v této kategorii dosáhla 93,11 ha.

Za posledních pět let počet nejmenších vinařů s výměrou vinic do jednoho hektaru poklesl o 1 718 subjektů (-10,1 %), zároveň se snížila o 337 hektarů (-12,8 %) výměra jejich obhospodařovaných vinic. Došlo k přesunům vinic mezi pěstiteli, o 194 hektarů (+3,7 %) se rozšířily vinice pěstitelů zařazených do velikostní kategorie 1 až 30 ha a o 554 hektarů (+5,7 %) se rozšířila také výměra vinic největších vinařů s vinicemi nad 30 hektarů. Počet pěstitelů v těchto dvou kategoriích se přitom výrazně nezvýšil (+39, respektive +4 subjekty).

Z hlediska druhu produkce v České republice převažují vinice s moštovými odrůdami révy vinné vhodnými k výrobě vín s chráněným označením původu (dále jen CHOP). V roce 2020 zabíraly 17 970 ha (99,3 % z celkové výměry vinic). Vinice s moštovými odrůdami révy vinné vhodnými k výrobě vín s chráněným zeměpisným označením (dále jen CHZO) se pěstovaly na 107 ha (0,6 %) a ostatní vinice, tedy vinice k produkci vegetativního množitelského materiálu révy, šlechtitelské plochy a genofond, na celkové výměře 23 ha (0,1 %).

Plodné vinice zaujímaly 16 819 ha, tedy převážnou většinu vinic s moštovými odrůdami (93,0 %). Vinice, které ještě nedosáhly plodného věku, se pěstovaly na 1 258 ha (7,0 %).

Většina pěstitelů révy vinné se specializuje na vinice s produkcí vinných hroznů určených výhradně pro výrobu vína s CHOP. Do této kategorie bylo zařazeno 15 525 subjektů (93,9 %) s 16 630 ha vinic (91,9 % z celkové výměry vinic). Vinice určené k produkci hroznů vhodných výhradně pro výrobu vína s CHZO obhospodařovalo 762 vinařů (4,6 %) s výměrou 78 ha (0,4 %). Vinice pro produkci vinných hroznů určených k výrobě vína s CHOP a CHZO mělo 236 subjektů (1,4 %) s výměrou 564 ha (3,1 %). Ostatní pěstitelé (18 subjektů; 0,1 %) s výměrou 827 ha (4,6 %) obhospodařovali vinice určené pro výrobu vína v kombinaci s jinou produkcí.

Na českých vinicích převažují bílé odrůdy révy vinné, které se pěstovaly na 10 976 ha (60,6 %). Modré odrůdy byly vysázené téměř na třetině výměry vinic (5 112 ha; 28,2 %) a ostatní odrůdy na desetinu výměry (2 011 ha; 11,1 %).

Mezi bílé odrůdy s nejvyšší výměrou patřily Veltlínské zelené (1 637 ha; 9,0 % z celkové výměry vinic), Müller Thurgau (1 409; 7,8 %) a Ryzlink rýnský (1 364 ha; 7,5 %). Z modrých odrůd byly nejrozšířenější odrůdy Frankovka (1 030 ha; 5,7 %) a Svatovavřínecké (997 ha; 5,4 %), z ostatních odrůd Rulandské šedé (1 022 ha; 5,6 %).

Více než polovina vinařů pěstovala na svých vinicích odrůdu Veltlínské zelené (9 222 pěstitelů; 55,8 % z celkového počtu pěstitelů). Mezi další oblíbené odrůdy patřily Müller Thurgau (7 807 pěstitelů; 47,2 %), Svatovavřínecké (7 389 pěstitelů; 44,7 %) a Ryzlink vlašský (6 764 pěstitelů; 40,9 %).

Mezi odrůdy s největším nárůstem plochy ve srovnání s posledním šetřením v roce 2015 patří Ryzlink rýnský, jehož výměra se za pět let zvýšila o 138 hektarů (+11,3 %), dále Rulandské šedé s nárůstem plochy o 116 ha (+12,8 %) a Chardonnay o 88 ha (+9,8 %). Naopak největší úbytek zaznamenaly plochy osázené tradičními odrůdami, plocha osázená odrůdou Svatovavřínecké se zmenšila o 207 ha (-17,5 %), Müller Thurgau o 146 ha (-9,4 %) a Frankovkou o 116 ha (-10,2 %). Celková plocha s modrými odrůdami se zmenšila o 404 ha (-7,3 %). Naopak plochy vinic osázené bílými odrůdami se rozšířily o 628 ha (+6,1 %) a ostatními odrůdami o 187 ha (+10,2 %).

Ve věkové struktuře vinic převažovaly vinice v plné plodnosti se stářím výsadby od 10 do 29 let. Do této kategorie bylo zařazeno 8 660 ha vinic, téměř polovina z jejich celkové výměry (47,8 %). Zastoupení odrůd bylo rovnoměrné. Ve srovnání s rokem 2015 poklesla výměra vinic v plné plodnosti o 993 hektarů (-10,3 %).

Nové výsadby do 2 let stáří byly vysázeny na 1 263 ha (7,0 % z celkové plochy vinic). Nejvyšší podíl v nových výsadbách měly odrůdy Pálava, Veltlínské zelené a Ryzlink rýnský, které zabíraly téměř jednu třetinu výměry (31,2 %) této věkové kategorie. Výměra vinic v nových výsadbách se proti minulému šetření zvýšila o 76 hektarů (+6,4 %).

Mladé vinice se stářím výsadby od 3 do 9 let se pěstovaly na 2 766 ha (15,3 % z celkové plochy vinic). Převažovaly odrůdy Pálava, Veltlínské zelené a Rulandské šedé, které dohromady zabíraly 26,9 % výměry mladých výsadeb. Ve srovnání s rokem 2015 se výměra v této věkové kategorii rozšířila o 1 092 hektarů (+65,3 %).

Nejstarší výsadby nad 30 let stáří zabíraly necelou třetinu vinic, 5 410 ha (29,9 %). Nejvyšší podíl v těchto výsadbách měly odrůdy Veltlínské zelené, Müller Thurgau, Ryzlink vlašský a Svatovavřínecké, které dohromady zabíraly více než polovinu plochy vinic v této věkové kategorii (52,5 %). V porovnání s rokem 2015 se plocha nejstarších vinic rozšířila o 235 ha (+4,5 %).

Odrůdy Pálava, Rulandské šedé, Tramín červený a Chardonnay měly nejvyšší podíl mladých výsadeb se stářím do 9 let (63,4 %, 28,2 %, 25,5 % a 25,4 % z celkové výměry těchto odrůd). Nejvyšší podíl výsadeb v nejstarší věkové kategorii nad 30 let byl zaznamenán u tradičních odrůd Veltlínské zelené, Svatovavřínecké, Müller Thurgau a Ryzlink vlašský (56,2 %, 55,4 %, 54,5 % a 53,0 % z celkové výměry těchto odrůd).

Převážná většina vinic (16 957 ha; 93,7 %), stejně jako pěstitelů révy vinné (15 972 subjektů; 96,6 %), se nacházela v Jihomoravském kraji. V daleko menší míře se réva vinná pěstovala ve Zlínském kraji, kde 404 pěstitelů obhospodařovalo 459 ha vinic (2,5 %), ve Středočeském kraji 73 pěstitelů obhospodařovalo 332 ha (1,8 %), v Ústeckém kraji 49 pěstitelů obhospodařovalo 325 ha (1,8 %) a v Hlavním městě Praze 14 pěstitelů hospodařilo na 15 ha (0,1 %). V ostatních krajích se réva vinná pěstovala pouze okrajově. Počet pěstitelů v jednotlivých krajích nepřesahoval deset subjektů a ani z hlediska výměry nebyli tito pěstitelé významní. Jediným krajem, kde nebyly evidovány žádné vinice, byl Karlovarský kraj.

Ve srovnání s rokem 2015 došlo k nejvýraznějším změnám v Jihomoravském kraji. Snížil se počet pěstitelů vinné révy o 1 647 subjektů (-9,3 %), ale rozloha vinic se rozšířila o 268 ha (+1,6 %). Nárůst rozlohy vinic byl zaznamenán také ve Zlínském kraji, kde přibýlo 117 ha vinic, což představuje nárůst o třetinu osázené plochy (+34,1 %). Počet pěstitelů se ale snížil o 32 subjektů (-7,3 %).

Další údaje o typu produkce, specializaci, odrůdové skladbě a věkové struktuře vinic v podrobném členění jsou uvedené v tabulkách publikace *Vinice (strukturální šetření) 2020*.